

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díj:</i>		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szer- kesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénz- tárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.
Egész évre	4 ft.	—	
Félévre	2 „		
Negyedévre	1 „	Kéziratok nem adatnak vissza.	

A kereszties háboruk 800-dik évfordulója alkalmából (1095-1895.)*

(Folytatás.)

A kereszt tehát diadalmaskodott az izlam felett s vitézei — bár rengeteg pénz- és véráldozattal megoldották nagy feladatukat. A szent város ormain keresztlobogó lengett, megalakult nemsokára a keresztény királyság az egész nyugat Európa örömeire. S még többet is lehetett volna tenni, de a rajongó lelkesedés nem tud okoskodni és helyes politikát csinálni. Most ugyanis megiehetett volna adni a kegyelemdőfést a seldsuk törököknek, sőt lehetett volna alakítani ott a távol keleten egy nagyszerű keresztény lovagállamot, melynek hívatása kiszámíthatatlan lett volna Azsia és Afrika műveltségének előmozdítására. De nemesak e magasztos és mondhatni könnyen kivihető tervet nem valósították meg a keresztiesek, hanem még a drága áron megszerzett királyságot sem tudták úgy rendezni, hogy az tartósan fennmaradhasson. Igaz ugyan, hogy a krónikások és költők magasztalólag írják le a kereszties lovagok vitézi tetteit és erényeit, de mégis a pártatlan történetíró ítélő széke előtt a legnagyobbbrészt megróvás éri őket. Nagyravágyás, kiesinyes gyűlölködés, sokaknál hitszegés azon hibák, melyek veszélyeztették a legnagyobb és legszebb győzelmek gyümölcseit. Így történt aztán, hogy a szent föld még hamarabb visszakerült volna régi urainak a birtokába, ha új lelkes harcsoakat nem küld nyugatról a hazatérő bajnokok szavain lángot kapott lelkesedés, s ha fel nem veszik a mohamedánokkal való küzdelmet a lovagrendek vitéz harcsojai. Az első és második kereszties háborúk közti időben jöttek keresztiesek keletre, de már nemesak a szent föld megszabadítása volt a céljük, hanem kaland-

vágy és az új földön új élvezetek és örömek keresése. Meg is változott nyugat Európa társadalma az első kereszties háborúk után. Új szellemi áramlatok irányították a népeket, mindenütt világiasabb felfogás kezdett érvényre jutni. A görögök nagy műveltsége, a távol kelet gazdagsága, kincsei és szépségei, melyekről annyit tudtak beszélni a hazatérő keresztiesek az itthonmaradtaknak, új eszmekört és újabb vágyakat, szóval egy szebb világot tártak fel nyugat népeinek. Új észelvi irányt jelölt a theológiában is korának bálványozott tudósa Abaelard* Péter is, új jogi fogalmakat hirdettek a bolognai egyetem tudósi s a heves népszónok Bresciai Arnold izgató beszédeket tartott a pápai világalom ellen. Ily eszmekörben felbőtt keresztiesek indulnak kelet felé, de jobbára valamely utopikus eszméért küzdve pazarolták el életüket és vérüket. Ekkor jelenik meg a XII. századnak égi pharosa clairvauxi Bernát, ki lángszavával és csodatevő hírével magához vonzza a világot, megsemmisíti az új irányzat képviselőit (Abaelardot és Bresciai Arnoldot) s irányítója lesz korának.

Ezen idő alatt a jeruzsálemi királyság eléri hatalmiteljét, uralkodójának Fulkónak még a damaskusi szultán is adót fizet. De a kis királyság Mefistója, a görög császár új veszélyeket zúdit reá.

A szent föld nagy része Fulkó halála után, különösen Edessa elfoglalásával (1144) a seldsukoké lett, s Jeruzsálemet is veszély fenyegette. A keleti keresztiesek jajkiáltása a nyugati testvéreket új harcra szólította fel. A mézajku Bernát Clairvaux apátja s a pápa felszólítására szószólója lett a sanyargatottaknak s elragadó ékesszólásaival mintegy másfél százezer embert toborzott a kereszt zászlója alá. A szent ügynek megnyerte VII Lajos francia királyt és III. Konrád német császárt.

Ez volt a II. kereszties háboru 1147-ben. Azon-

* L. a Közm. 30 számát.

ban e vállalatnak siralmas vége lett. A német császárnak rendezetlen és gyülevész seregét a görögök rossz utakra vezették s így nagy része éhiúség s a mindenütt nyomukba járó seldsukok csapásai alatt pusztult el. A jobban rendezett és fegyelmezettebb francia sereg már könnyebben haladhatott előre és játszhatta ki a hűtlen görögök ármánykodásait. Szerencsésen megérkezve a szent földre VII. Lajos Kouráddal egyetemben hozzáfogott a szent föld visszafoglalásához. Egy pár erődöt megvívta, de látva a keleti fejedelmek kapzsiságát és erkölestelenségét, felháborodva hagyta el a szent helyeket és úgyszólván minden eredmény nélkül visszatért hazájukba.

Szánalmas állapotba jutottak most a keresztények. Ennyi eredménytelenség után nyugatról már segítség nem jött, csak még zarándok csapatok, kik nem hadviselni, hanem imádkozni jöttek. Laza volt az egész királyság is, hisz sok féle nemzetiségből állott, s mindeniknek más-más aspiratiója volt, a vallás összetartó ereje is fogyott az erkölestelenség terjedésével. A fejedelmek hibái pedig nem fogytak, hanem a növekedő veszélyvel még nőttek. Mindezen bajokhoz járult még a hibás politika is. A jeruzsálemi királyok ugyanis nem arra fordították erejüket, hogy a szent földet megtisztítsák ellenségeiktől s így szilárdabbá tegyék uralmukat, hanem nagyravágyástól elkapatva az egyiptomi kalifaságot akarták megszerezni. A gyenge kalifa a keresztések ellenségét a damaszki kalifát hívta segítségül s ez nemcsak kiűzte Egyiptomból a keresztéseket, hanem azt elfoglalta s most már mint Syria, Mesopotamia és Egyiptom ura (Saladin) csak alkalomra várt, hogy beleköthessen a gyenge ker. államba és megsemmisíthesse azt. Az alkalom el is érkezett. Történt, hogy egy kalandor lovag kifosztott egy mohamedán karavánt. A kalifa kérte Guido királyt, ki neki szövetségese volt, hogy példásan büntesse meg a lovagot. Guido ezt nem tette meg, erre Saladin háborút üzent neki. Harezra szólította Syria, Mesopotamia és Egyiptom mohamedánjait a gyűlölt keresztények ellen. Tiberiasnál (1187) ütköztek meg, kezdetben a keresztények előnyben voltak, de végre is megverettek a túlnyomó és jobban rendezett mohamedánoktól. Így veszett el Jeruzsálem az egész keresztény világ szeméfnye s a királyság 88 évi fennállása után megszűnt. Lerombolták a keresztény emlékeket, széttörték a kereszteteket és harangokat s rózsaoaljjal mosták s illatos fűszerekkel füstölték ki a templomokat s mecseteket csináltak azokból.

Igy semmisült meg az, mit a legszentebb lelkesedés létrehozott.

A nagy csapás megrázta az egész nyugat Európát, mindenki egész teljében érezte a nagy megaláztatást, mely a kereszténységet Jeruzsálem elvesztésével érte. Ujra kellett kezdeni a harezot. Európa szerte imádkoztak, böjtöltek s a szent háború költségeire salsidin tizedet szedtek, megszűnt a harez a a pápa és a császár között. Nyugat három leghatalmasabb fejedelme: Barbarossa Frigyes német császár, II. Fülöp francia és I. Richard (oroszlán szívű) angol király állottak a százezrekéből álló keresztések élére. *Ez a III-ik keresztés háború 1189—93.* E hadjáratnak is csekély eredménye volt. Frigyes útközben meghalt, a keresztény fejedelmek pedig Acre falainál viszálykodni kezdtek, minek eredménye az lett, hogy a francia és német csapatok hazamentek, s bár Richard emberfeletti bátorsággal küzd, Jeruzsálemet még sem tudja visszafoglalni.

A IV-ik keresztés hadjárat lovagai Jeruzsálemet sem látták, hanem kalandorokhoz illő dolgot művelnek akkor, mikor Konstantinápolyt elfoglalják s ott latin császárságot alapítanak.

1212-ben ártatlan gyermekek több ezere indulnak a szent föld felé, de egyrésztük hajótörést szenvedett, más részüket lelketlen vezetőik rabszolgák gyanánt eladták.

Az V-ik ker. hadmenet II. Endre magyar király nevéhez fűződik.

A VI-ik keresztés háborút II. Frigyesnek kellett volna vezetni. Ő el is ment, de csak úgy mintegy lovagjátékra Jeruzsálembé; ott fejére tette a koronát, szövetséget kötött a szultánnal s a szent földön szabad járást biztosított a zarándokoknak.

Ezen időben remegtetik meg Azsia és Európa népeit a vad tatárok, kik alól a törökök egy törzse menekülván Palestinába tör s ott feldúlja a szent várost és környékét. A mélyen vallásos és szent életű IX. Lajos francia király indul e hír hallatára a szent föld felszabadítására, de a szent királynak sem sikerül az, sőt fogságba kerül. Még élete vége felé egy kísérletet tesz, de eredménytelenül.

Ezután már nem mentek nyugatról keletre a szent föld megszabadítására lovagok s a miért kétszáz éven keresztül annyi keresztény vér omlott, az ma is a hitetlenek kezében van.

(Vége köv.)

Eröss József.

Horáczius dramaturgiája.

Irta: *Wagner Sándor.*

(Vége.)

A dráma technikai részének tárgyalásánál azt állítja, hogy egy drámának öt felvonásból kell állania, sem többől,

sem kevesebből. Ez a kívánalma, habár jogosultságát nem igyekszik a dráma természetéből kimutatni, mindenestre helyes, de nem oly változhatatlan szigorúsággal. Ő szabályát valószínűleg a római drámákból vonta le, melyek mindannyian 5 felvonásosak. A rómaiak pedig ebben is a görögöket utánozták, hol ugyan nem volt a drámának meghatározott öt felvonása, de mindenik egy prológusból, 3 epizódból (*epizodia* görög szónak kétféle jelentése van; itt *felvonást* jelent) és egy exszódusból állott, a mi voltaképpen egyenlő 5 felvonással. — A mai dramaturgia nem követeli ily szigoruan az öt felvonást, de legalkalmasabbnak tarja a páratlan számú (1—3—5) beosztást, mint a mely legjobban megfelel a drámai cselekvény természetes tagoltságának.

Horáczius szerint egy drámában négy személynek kell szerepelni. Ezek közül három beszél, párbeszédet folytat, a negyedik azonban néma s ennek szerepét Hor. egyik interpretatora Cruquius így magyarázza meg: „*quarta persona, cum inducitur, debet aut omnino non loqui vel admodum pauca; inducitur enim aut ut aduat aut ut ei aliquid imperetur.*“ A mai drámairók természetesen nem vehetik figyelembe e szabályt, mert az élettel, annak hű tükré a dráma is sokat változott Hor. óta, de azért még sem kellene abba a másik szélsőségre memniök, hogy egy csomó oly személyt szerepeltessenek, kik voltaképpen a cselekvényt nem fejlesztik, hanem arra valók, hogy üres fecsegéseikkel az író gyengeségeit legyezessék. A görög drámákban is csak 1—3 (Sofoklesz) személy szerepelt s azért ki mondaná, hogy feladatokat nem oldották meg.

Egy kissé meglepő, hogy Hor. a *kar szerepéről* a tragédiákban még Arisztótelesnél is alaposabban értekezik, holott a római tragédiákban a karnak még nyomát sem találjuk. Nem lehetetlen, hogy Hor., ki annyira el volt telve a görög remeké iránti szeretettel, a kar szerepének aránylag beható ismertetésével azt az óhaját akarta kifejezni, hogy valamelyik római író a görög tragédiát minden lényeges részével, tehát a karral együtt áttegye a római irodalomba. — Követelési is egyenesen a görög karokra utalnak: óvakodjék a kar a főrészek közt olyast mondani, a mi vele össze nem illik. (Ezt ugyan már Arisztotelesz is megírta, sőt ennek elmulasztásáért Euripideszt meg is róttá. Poet. 18. f.)

Továbbá mérsékelje a kar a haragost, mint Sofoklesznél Ödipuszt, Antigonét s másokat; szeresse azokat, kik félnek a bűn elkövetésétől, mint *Antigoneban* Ismenét, *Elektrában* Krüsothémiszt; rejtse el a titkokat, melyeknek megtudására helyzet igen alkalmas, minthogy az egész cselekvény alatt színpadon lévén, megismerheti a személyeknek legtitkosabb törekvéseit s terveit; könyörögjön Fortunához, hogy megalázza a büszke hatalmasokat és felmagasztalja az alázatosokat és szegényeket. — Szóval a kar a morált, a humanizmust, a független jót képviselje az emberek harczának közepette“. — A karról a színházi zenére megy át, a mi annál sajtóságosabb, mert fejtegetésében nem arra törekszik, hogy kimutassa a zenének ethikai hatását, hanem megelégszik a zene instrumentumok fejlődésének vázlatos történetével. Már pedig erre egy poetikai kérdésekkel foglalkozó szükkeretű levélben éppen nincs szükség. Arisztotelesz sokkal helyesebben járt el, midőn a zeneelméletet a poetikából kizárta. —

Megemlékezik Hor. a szatírdramáról is és pedig sokkal

terjedelmesebben, mint az epósról (220—250 v.) a mi ismét meglepő dolog, mert a római irodalomban egyáltalában nem találkozunk szatírdramákkal, habár Diomedesz nyelvész az ősrégi attelanákról, népbökhözatról azt mondja, hogy hasonlók a görög szatírdramához. Mi lehetett mégis az oka, hogy Hor. bő észrevételeket nyújt e tárgyról? Erre szintén csak feltevésekkel lehet felelni. Némelyek szerint azért írta utasításait, mert valamelyik Pisó szatírdramát akart írni; mások szerint azért, mert szívesen látta e műfaj megjelenését a római irodalomban; ismét mások szerint a szatírdráma vegyes hangján, nyelvezetén akarja megmutatni, hogy mennyi újságot, méltóságot lehet a természetességgel együtt kölesőnőzni az előadásnak a kifejezések ügyes elhelyezése és közőnséges szavaknak művészi összekapcsolása által. A fődolog különben reánk nézve nem az, hogy mi okból írta Hor. ezen utasításokat, hanem az, hogy milyenek. (?) Mindenekelőtt főtó pillantást vet e drámák történetére. —

Kiemeljük, hogy a görögöknél, a ki Dyonisius ünnepén a költői versenyben részt akart venni, annak négy darabbal kellett fellépni: 3 bensőleg összefüggő tragédiával (trilogia) és egy szatíriáttal. — Nem esalódunk, mikor azt állítjuk, és egy versenyszabály a felséges nép iránti tekintetből keletkezett s lélektani alappal bír. Az ember kedély állapota ugyanis nagyon változó, örökké mozgó a külső behatások vagy a belső közérzetek szerint; e mozgalmasság még inkább fennáll a műveletlennél, ki kellő szabályozó akaraterevel nem bír. A nép változó kedélyállapotának akartak tehát a költők szolgálni, midőn a három komoly bangulatu tragedia után egy szatírdramát is színrehoztak, melyben meg volt a régi dyonisiak minden vígsága és bohósága, mert — mint Hor. mondja — kellemes újsággal kellett csiklandani a nézőt, a ki az áldozaton részeg lön s nem türe féket.“

Horáczius előadásából némileg az is kiténik, hogy a szatírdráma cselekvényeinek színezete általában olyan volt, mint a tragédiáké; személyeit épugy, mint az eposz v. tragedia rendesen a mütöszből vette s tárgya jobbadán vig természetű volt, mint Dyonisius kalandjai, istenek szerelmi viszonyai stb.

Ezek a tárgyak könnyen esábithatták a szerzőt arra, hogy a nyelvezet is a tartalomhoz méltó durva, alacsony legyen, miért is figyelmezteti Horáczius a költőt, hogy a szatírdramában kétféle személyek szerepelnek u. m. nyers durva, duhaj szatírok és istenek s hősök, kik tulajdonképen tragikai személyek. Ez utóbbiak szájába tehát nem kell koresmai szavakat adni s tekintettel kell lenni arra, hogy ezek a duhaj csapatban is megőrizzék komolyságukat illetve szemérmüket, valamit egy tisztességes asszony, ki kedve elleni társaságba kerül.

A személyeknek megfelelőleg tehát olyan nyelvezet kell választani, mely a tragedia és komédia közt áll, azaz egy művészi alkotott *köznyelvet*. E szerint a szatírok, mint a természet durva gyermekei ne beszéljenek olyan nyelven, melyet Róma forumának szöszékeiről hallhatni, de trágár beszédet se használjanak, ne hogy csömört okozzanak a műértőknek. — Az *egyszerű köznyelv* kijelölésével be is fejezi a szatírdramára vonatkozó megjegyzéseit.

Ezek után röviden megemlékezik a drámai metrumokról mondván, hogy legalkalmasabb a jambus; miért? meg sem próbálja megmagyarázni. Majd rövid átnézetet ad a

görög tragédia és komédia fejlődéséről, s dicsérettel említi meg a római költőket, kik mind a görög tragédiát, mind a komédiát megpróbálták utánozni; a dicséret mellett azonban gáncsot is vet nekik, a miért meglátszik munkájukon az elhamarkodás, a bonyagság, a csiszolás és mügond hiánya.

E kis kritikai csipkedéssel be is fejezi Horáciaus dramaturgiai tanításait s mi is beféjezhetjük szeréay tanulmányunkat azon megjegyzéssel, hogy habár szabályainak legnagyobb része aig foglalkozik a dráma lényegével s inkább csak külsőségekre vonatkozik s a megokolás, mely első sorban teané tanulságossá, majd miudig hiányzik, — mind azáltal megmutatta Horáciaus e művével, hogy nemcsak a gyakorlat, hanem az elmélet terén is megállja helyét s hogy ő a rómaiaknak egyetlen műbölcselője.

T Á R C Z A.

Fészekrakás.

*Hanyat dülök a zöld pázsiton,
— Egész hétköznapi dolog —
Az illatos lég hűs fuvalma
A buzaföldön andalog.*

*Az ég palástján csüng a hold, nap;
Ez nyugaton, keletre az;
Fent és alant madár dalolgat:
„Üdvözlég szép örök tavasz!”*

*Amott egy fecsképir csapong,
Jó, megy, szállást szerez;
Hisz elhamvadt názuknak ágya:
Az egyszerű, régi eresz.*

*Új ház épült, hol század óta
Az ő családjuk fészkele;
De ősiök ők s az új ereszbe
Építnek új fészket bele.*

*Az ág hegyén a tarka költő,
A tengelicz, építkezik,
Alább a püty kis bírodalma,
Rígó, galamb következik.*

*A kert sövényén a czinke mérkél,
Az ökörszem színt ott libeg,
Pacsirta, fűj is azt lesik mind,
Hogy a buza már nő-e meg?*

*S ez így megy évről-évre mindig,
Remény elhal, remény derül,
Az ősi fészket újra rakják,
S erdő mező benépesül.*

*Menegzős nép valóban! Oly zaj,
Oly csattogás, dal és játék,
Hogy én is szinte ő velük
Játékra, dalra szállanék! . . .*

*Rakjátok csak, rakjátok, vigan,
Majd eljön az ősznek szele,
Vérünk is ott lassan lehül majd,
S dal, költészet kihál vele.*

Pál A.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Aranymise Kőszvényesen.** Egy lélekemelő, szép jelenetről, mely lelket éltet, szívet gyönyörködtet, akárok a t. olvasó közönségnek beszámolni; arról, miképpen ült örömnöppet a magyarok Nagyaszszonya napján ft. *Andrási Sándor* kőszvényesi plebános.

Folyó hó 15-én a kőszvényesi kis, karesu falusi templom tornyában ékesen szólalt meg az éles hangu harangocska, mintha mondaná: Jertek misére jó emberek, itt a mi házunkban van a béke és szeretet. Ma mutatja be aranymiséjét e hitközségnek 47 éves áldozó papja. Fél százados ezüst koszoruja ma megarayozva ragyog ősz fején. A vége felé, mintha vigasztalva hívogatna, ha éppen a „bucsu“ miatt nem értek rá eljönni, ne busuljatok, majd imádkozunk ti értetek is. —

A férfiak, mindenféle gombkötő-furfanggal készült felvetőt még szorosabbra húzogatva, hönök alá a fekete táblájú imakönyvet, kezükbe a kampós botot véve, a nők, a selyemrojtos sok ránczu fekete kendővel csontfoglatu okulariumokkal, egy szál fodormenta, néhány illatos boldogasszony tenyérrrel s az olvasóval felverteze, sietnek az aranymenegzőjére őszbe borult, tisztos öreg papjuknak, ki már 47 éve annyira pontosan misézik itt mindennap, hogy a kik előtt elbandukol, járásához igazítják a rosszul járó órájukat.

11 óraker zászlok lengedezése alatt aszámtalan nép — a köztisztelet — árja mintegy kiáradt folyam hullámozott a plebánia udvaron. Szeme sugárzik, mint két vezéresillag, midőn megindul hálát rebegni az élet Urának a kegyelemért, melylyel őt fél századon át éltetni s neki buzgón, hiven szolgálhatni megegedte.

Utánna kerületünk főesperese, Kovács Ferencz apát lépdelt méltóságosan, kedves arcán az öröm színével; előtte a kerületnek csaknem összes papsága rózsákkal és koszorúkkal karjaikou, de szívök-, lelkükben is, mert az ünnepegy nagy emberének öröme mindenik arcán visszazugartott. Küriülötte zöld koszorú, fehér ruhás ártatlan kis leányok, kik számra ötvenen az ünnepegt öregnek erényvirágokkal tündöklő lelkipásztori életéveit jelképezték.

Szigoruan gyors tempóban esendül meg a sekrestye esengettyűje. A mint térdre borul az oltár lépesőjén áhítattól ragyogó arcát megarayozza a magas ablakon beöznlő nap-sugár. Érezhangjan elzendül a „Te Deum.“ Őh nyiljék hálacnékre ajkunk s az öröm szent riadásával zengjük: Téged Isten! dicsérünk. . . azon kintintető kegyelemért, hogy hű szolgájának ez örvendetes napot megérni engedte.

Ahítattal rebegi az Isten agg szolgája töredelmes gyónását. Az angyalok énekére meguyilik a szív, minden vágy titkos bánat, névtelen ohajtás feltolul az ajkra s halk sobaj vagy rebegő szóba olvadva, a szív közepéből egyenesen az Úr elé száll. Igen, az a jóságos, mindent éltető menneje Atya bizonyára megérti az Ő egyszerű szolgája imádságát.

Az emelkedő nap aranyos sugárkévéjét végig szórja az Úr felmutatásra megörnyedő alakon. Egy forró köny gördül végig az érdemes arcon s az aranyszármu könyvvivő oda főt az örök szent irgalomból fakadt könnyet, mint nagyértéktü követelést jegyzi fel s ha van földi kérelem, mely az égben meghallgatást nyer, úgy bizonyára ez az!

Az egyházi szónoklatot alati irt végzé. Jelen alkalom-

mal az ősz jubiláns lelkipásztori, hazafiai munkás életmezejéről szól.

Mily dús gazdag tartalmu életpálya ez! Lelkével az igazság Napja felé fordulva; szívével, mint hazafi, csüggött hazáján és nemzetén. Altalános tisztelet-és szeretettől környezve s becsületben megöszülve szolgál ötven év óta, Istennek, a bazának, népe üdvének szentelve életét! Ha nem is nyert ezért földi jutalmat, csillogó kintüntetést, legédesebb jutalmul szolgálhat neki a nemes kitartással megfutott pálya vigasztaló s felemelő öntudata.

A végzett aranymennyezőt a tisztelgők hosszú sora követé.

Legelőször a fáradhatlan főesperes Kovács F. apát ajánlá föl az izléssel kiállított karinget és stolát, mint a ker. papságnak szeretete jelvényeit s szívélyes üdvözlését átnyújtja a papság nevében is. Az egészséges humorú Gazda Dénes, szovátai plebános az udvarhelymegyei papság nevében, azután a kitanítói kar s a két hitközség üdvözlé hódolatteljesen az agg Simeont.

A 60 terítékű asztalnál közszokás szerint aranymisés házi gazdánk, emelkedett föl s köszönté kegyelmes agg Főpásztorunkat, ki atyái üdvözlését s apostoli áldását megküldeni kegyes volt. Elmondá Tompával: „Pályám szép, de nem ragyog, Én az egyszerű nép öre vagyok. Enyim jó s balsorsának fele, Örülök és sirok résztvevőn vele.“ Magyaros beszéddel viszont jót kívánt minden vendégének.

Ez egyszerű, halvány tükre a köszvényesi aranyjubilennak. A nagyító jelzők használatát megvetem, hol azok az érdemet kisebbítik és az emberekhez nem méltók.

Agg pátriarkánk! Még sok ideig mutasd be a hála és dicséret áldozatát isteni Mesterednek. Ajánld népedet a Nagyaszszonny oltalmába!

Labogó gyertyákkal, illatos virággal
Ekesült az oltár... ég felé száll a dal,
Szívünk középből imánk így zengedez:
Elj még soká köztünk, te ősz Melkizedek.

G e g ő G y ő r g y,
plebános.

— **Huszonöt éves papi jubileum.** Az Offenbányai kath. hívek lelkében hosszú éveken át feledhetetlen lesz azon megható ünnep, melyre e hó 7-én felviradtak. A szerénységéről és jószívéről széles körben ismert Offenbányai pleb. főt. Páskó Antal e napon ünneplé pappá szenteltetésének 25 éves jubileumát. Ezen uap fényének emelése és ünneplésesebbé tétele végett a ker. főesperes a bányavidéki esperes kerület ez évi koronagyűlését aug. 6-án d. u. 4 órára hívta egybe, hová a ker. papság, három kivételével megjelent.

A korona gyűlés tárgysora Dr. Lukács Antal abrudbányai pleb. korszerű s dicséretet érdemelt felolvasásával az esteli órákban véget érven, szemtanui lehetünk e lelki pásztor és a hívek közötti szeretet szép megnyilatkozásának. Ugyanis az Aranyos partján felállított mozsárágyuk hangos szavakban hirdették a nevezetes nap előestéjét, s a baz. ablakai a szép est sötétjében tündéries fényt terjesztve világíták be a templom és plebánia előtti nagy tért, kezdetét jelezvén a más nap tartandó lélekemelő ünnepségnek.

Délelőtt 10 órakor a ker. papság élén a főesperessel harangok zugása s mozsarak dörgése között vezette be a ju-

bilánszt az általa 16 éven át szépen gondozott és ékesített templomba, melyet az ünneplő hívek nagy száma egészen megtöltött. Az ünnepség első pontja volt, a hívek bőkezű adakozásából készített értékes zászló felszentelése, melyet ker. főesperes szívhöz szóló szavakban a Bol. Sz. Szűz tiszteletére felszentelt. A zászlóanyai tisztelet *Kornya Györgyné* ő nagysága végezte, kinek vallásos buzgóságát és bőkezű áldozatkészségét a gyönyörtelen felékitett templom díszes tárgyai, minden szónál jobban megasztalják.

Ennek végeztével kezdetét vette a szentmise áldozat bemutatása. Evangéliom olvasása után főesperes úr (manuductor) mint ünnepi szónok könyekre indító szavakban üdvözlé a jubiláns s átadta kegyelmes Főpásztorunk ez alkalomra küldött atyái áldását. A ker. papság nevében a szeretet emlékéül átnyújtá a Szentírast dusan aranyozott díszkötésben, hogy a jubiláns e kimeríthetetlen kincstárol, miként eddig, úgy ezután is lelki táplálékot, vigasztalást és erőt merítsen. A főesperes lelkes szónoklatára a jubiláns válaszolt. Elérzékenyülve, remegő hangon kezdte meg beszédjét, s a benső alázat hangján adott bálát Istennek nagy kegyéért, hódolattal köszöné meg a Főpásztor kegyes atyái áldását, és szeretett híveinek személye iránt taunistott miúdenkori ragaszkodását. Az egybegyűlt hívek szemében tündöklő örömkönyvek, az általános meghatottság, fényes tanujelét adák ama szeretetnek, mely jubiláns lelkipásztoruk iránt mindenha eltölti szívüket.

A szent mise a „Te Deum“ eléneklése és jubiláns áldásával ért véget. Az ünnepély fényét és az áhitatot nagyban emelte *Kornya Mariska* offertorium solója, melyet lelki épülésünkre remekül énekel.

Mise után a plebános lakásába tértünk, hol tek. Asztalos Gábor, a torockói járás főszolgabírója és tek. Lázár Gyula a hívek nevében üdvözölték jubilánszt, ez utóbbi szép emléktárgyat nyújtott át, a kath. hívek szeretetének jeléül.

Ebéd alatt ősi szokás szerint a felköszöntők sora vette kezdetét, melyet a jubiláns nyitott meg, poharat emelvén, s Erdély kegyelmes Főpásztorát éltetvén. A szép számú díszes társaság azon kívánsággal oszlott szét: adjá Isten, hogy a szerény, szeretetben gazdag jubiláns, lankadatlan testi erőben, kedvességében, híveinek szeretetétől környezve második jubileumát is megérni szerencsés legyen.

Csertés Hondol 1895. aug. 12-én.

Puskás Gergely,
r. k. lelkész.

I R O D A L O M.

— **Új olvasókönyv.** — Ember Károly és Hortobágyi Antal székesfővárosi tanárok a Katholikus Tankönyvek Tára című vállalatnak első füzeté gyanánt a polgári és felsőbb leányiskolák I. osztálya számára új olvasókönyvet szerkesztettek, mely Budapestben Lampel R. könyvkereskedő kiadásában meg is jelent. Ara füzve 70 kr., kötve 90 kr.

Még nem ismeretes előttünk jelzett vállalatnak egész tervezete, de talán nem tévedek, ha ezen megjelent iskolai könyvet a népiskolák részére irt s legújabbban revideált püspöki tanterv folyamányának tekintem. — Ebben ugyanis két főelv képezi az alapot, melyen aztán az egész tanterv felépül t. i.: a *vallásérvölcsi* és a *nemzeti irány*, melyeknek

művelését legelőször ezen tanterv hangoztatta érdemlegesen az 1868-iki iskolatörvények óta.

Ezen kettős irány vezérelte a szerkesztőket, midőn olvasókönyvüket nyilvánosságra bocsájtották, mint ez a könyv-beosztásából kitűnik.

Legelső helyen vannak a hit és erkölcsi olvasmányok, a magyar történeti mondák, képek, élet és jellemrajzok; az alkotmány, hazai földrajz, a természet és egészségtan köréből kiválasztott verses és prózai leírások, rajzok; majd tanító mesék, példázatok, népmesék, közmondások gyűjteménye, azok eredete, jó tanácsok, talányok fordulnak elő, míg végre az utolsó rész költeményeket nyújt.

Tagadhatlanul nehéz feladat bizonyos meghatározott iskolai osztály számára olvasókönyvet szerkeszteni, mert, jóllehet, hogy különféle írók műveiből van összeválogatva, mégis egy szerves egészzé kell fűzni, még pedig úgy, hogy az olvasmányok egy részről az osztály értelmi fejlettségének, más részről az olvasókönyvek többféle ézeljainak megfelelően, — miért is ezen ismertetés körében az egyes olvasmányok nyelvtani és irodalmi becseről nem nyilatkozom, csakis az összeválogatás mikéntjéről teszek néhány megjegyzést.

Mint említettem a legújabb püspöki tanterv népoktatásunkat a vallás-erkölcsi és nemzeties irányban akarja tovább fejleszteni.

Ezen nemes ezélnak kívánnak a szerkesztők is szolgálni, — legalább a könyvnek egész berendezése erre vall, — s örömmel kell kijelentünk, hogy az úttörő nehéz munka a szakértők és iskolák háliját fogja számukra biztosítani.

Az egész könyv 192 oldalra, 112 drb. kötött és kötetlen szemelvényt tartalmaz arányosan beosztva IX. szakasz keretébe. Az első szakasz¹⁾ (hit és erkölcs) 1, 2, 3, 4 és 5-ik pontja valóban szerenésés választás, mivel ezek *Szűz Mária tiszteletére, az imádság erejére, az örvángyalok segítségére, a szent miséaldozat gyakori hallgatására, szorgalomra serkentik az ifjú lánykát.* — Azonban a 6, 7 és 10. pontok alatt lévő olvasmányok az I. osztály értelmi fejlettségén felül állván, másokkal pótolandók. Ezen szakaszban a 11 ik pont alatt fordul elő Takács Józsefnek a magaviseletről írt szép kis értekezése. — Az egész műben ez a pont van hivatva az illetet, a jó modort, udvariasságot, egyszerűt azt, mit a franczia „savoir vivre“-nek nevez, a lányok elé tární, s valóban nem dicsérhetjük eléggé az összeállítókat, midőn a vallásos irányú szemelvények után, közvetlenül az illetéről emlékeznek meg. Bizonyára ezéltudatos ezen eljárásunk, mert nagyon is jól tudják, hogy vallásosság nélkül nincs műveltség, de egyszersmind jelezni kívánják azt is, hogy valaki vallásosság, erény, tehetség és becsületesség mellett is lehet kiállhatatlan ember, ha nem bír jó modorral.

A modor, melyet valaki elnanyagol és úgyszólván semmibe sem vesz, — felületes külsőségné tekintve azt, — oka annak, hogy mindenki férdén itél róla és a személyt ellenszenvesnek találja, míg ha előzékeny, kellemes megjelenést igyekszik valaki elsajátítani, nemes tulajdonságai, minő: a hitbuzgóság jámborság stb. kellő méltánylásban részesülnek. — Csak több teret kellett volna e tárgynak engedni és az egy pont négy főbb tételét négy különálló fejtegetésre

1) Stílus tekintetében ezen szakasz A) pontja sok módosítást kíván. Szerk.

osztani fel, még pedig ily módon: 1.) „Becsüld meg magadat“; 2.) a test állása- és mozgásáról; 3.) a rubázkodás; 4.) erős illatszerek, piperéskedés kerülése, egyszerűség, tisztaság.

Az ó-szövetségből Ruth, Eszter története, az új-szövetségből „Jézus a kisderek között“ című szentírási rész van közölve; tehát két ó-szövetségi kiváló női alak megismertetését és Jézusnak az ártatlan gyermekek iránti forró szeretetét teszik szerzők szemlélhetőkké.

Megbecsülhetlen a szerkesztők azon eszméje, hogy Szent Erzsébet és Szent Margit életrajzát hazafias és nemzeti szempontból, Szent Vince leányainak történetét pedig vallásos-nevelési felfogásban Seitovszky, Rosty és Dedek Cr. Lajos remek tolla után közlik. — Nagy tisztelettel adózunk a magyar történelmi mondák, képek, élet és jellemrajzok sikerült megválasztásáért, a hol u. i. a hun és magyar nemzet származása és az Isten kardja című legendától a „Mi királyunk- és családja“ című történeti elbeszélésig 22 önálló pont alatt felitáljuk hazánk legkiválóbb történeti eseményeinek és történetalakjainak kitűnőségeit. — Oly vonzó, üde, hangulatában majd bősies, majd gyöngéd itt minden olvasmány, hogy a legszigorubb kritikát is fényes sikerrel állja ki ezen (II) rész. Ugyanez áll az alkotmányt és hazai földrajzt felölöl részekről is, (III. IV.) a melyekben a szép Alföld, Margitsziget, a Balaton környéke, a Magas-Tátra, Vaskapu és a székelyek lakóhelye, egyszerű Magyarországot hegy- és vízrajzi fekvéséről szóló leírásokat találunk 20 pontban a néprajzi szokások ecsetelésével együtt.

Némi hiányosságot mutat a „Természet“ (V.) című rész, mennyiben az újabb természettudományi gyakorlati vívmányok minő: a telefon, fonograf, nem találjuk fel benne. Valószínű szerzők ezt a felsőbb osztályok számára szerkesztendő olvasókönyv részére tartották fel, de nem lett volna felesleges már itt is említést tenni ezekről. — Mert nem kell félnünk, hogy a természet titkainak feltárásával az emberi szellem felfuvalkodottá válik; mert szintén korunknak jelzője s tudásunk eredménye, hogy a kutató emberi szellem a titkok iránt, melyeknek határáig eljut, mély alázatral telik el s a szellemmel, mely a természetben működik, egybehasonlítva végtelen kicsinek érzi magát, alázatosságra vezet.

Az egészségi szabályok a testedző szórakozások behizelgő és oktató módon való ismertetése a könyv VI-ik részét képezi, míg a VII. és VIII. részt a műizléssel megválogatott tanítómesék, példázatok, népmondák, közmondások és talányok foglalják le. — A IX. rész költeményeket foglal magában, Vörösmarty, Tarkányi, Reviczky, Vachot Sándor, Eötvös br, Garay és Jámbor Páltól, melyek a fejlődő gyermekek szellem, és ismeretvilágához mért eszmekörből lévén merítve, nem pusztán a gépies emlékezés tárgyai vagy a szaválás művészetének gyakorló eszközei, hanem a kedély és szivképzés hathatós előmozdító és tovább fejlesztői.

Talán tovább is foglalkoztam ezen könyv részletezésével, mint e lap kerete azt megengedte volna, de fontos ok késztetett erre. A magyar kath. népnevelés új korszak küszöbén áll, sok tekintetben szakít a régebbi rendszerrel; így követeli a baladás szelleme! Nagy feladat báramlik a jövőben a kath. nevelőre, mert egy részről ki kell állania a versenyt a bitközömbös állam iskoláival a tanítás-nevelés terén, más részről mint legszebb és legértékesebb virágot,

ápolnia kell a vallásérkölcst s mindezekhez hozzá kell vennie a nemzeti irány művelését oly fokban, hogy bármi nemű jellegű iskolával szemben e téren is büszkén bivatkozassék hagyományos honszerelmünkre, s mivel jelen olvasókönyv ezeket céltudatosan kívánja elérni, üdvözljük az úttörő munkásokat a jó lélekkel ajánljuk a kath. polgári és felsőbb leányiskolák első osztálya számára írt s 17 képpel diszitett olvasókönyvet minden tanügybarát figyelmébe és pártolásába.

X+y.

— **Fölvívás megrendelésre!** Ben-Hür. Regény Krisztusról, 2 kötetben. Irta Lewis Wallace tábornok, konstantinápolyi nagykövét. Angol eredetiből fordította Szekrényi Lajos. Második gondosan átnézett kiadás. Pataky László 83 eredeti rajzával. Rövid tíz hónapja csak, hogy a világhírű regény magyar fordítása megjelent, s már ismét szükséges új kiadásról gondoskodnom. A munka sikerét mi sem jellemzi jobban, mint az, hogy az angol eredeti 600 ezer, német fordítása 280 ezer, magyar kiadása pedig 2200 példányban forog közkézben. A lelkes fogadtatást, melylyel a magyar közönség, de legkivált a kath. papság, mely a munkának nagy értékét és páratlan erkölcsi hatását — kivált napjainkban — felismerve, fogadta, most azzal akarom meghálálni, hogy ezt a nagybecsű munkát tartalmához méltó külsőben, illusztrálva adom ki. Nem kimélve semmi költséget, mely a 6000 forint meghaladja, csak arra törekedtem, hogy e könyv behatoljon már megvesztegető külseje révén is a magyar családi szentélybe, s ott teremje a vallásosság izes gyümölcseit.

En, tiszteletben tartván Wallace célzatait, a melyek miatt hét évig foglalkozott e regényhez szükséges tanulmányokkal, egy betűt se vettem el az eredetiből, hanem az utolsó szóig esonkítatlanul követtem az angol szöveget, sőt legújabbán ismét gondosan átnéztem, hogy a fordítás ezáltal is jobb, értékesebb legyen. A regény tárgya a főalakon, Ben-Hürön kívül Krisztus körül forog s maga a szerző is így jellemzi művét: regény a Krisztusról. A mű tendenciája olyan, hogy százával, ezrével kellene terjeszteni e páratlan regényt, mert erkölcsnemesítő, tisztító hatását mérlegelni is alig lehet. Az illusztrált diszkiadás két kötetben, 48—50 nyomtatott íven, a legfinomabb papíron fog megjelenni, két stilszerű díszes vászonkötésten. Mindezek dacára a munka megrendelési árát csak 5 forint 40 krra szabom. A bolti ára 6 forint lesz. A munka szeptember hónapban jelenik meg a Pallasz budapesti könyvnyomdájából, és erga persolvenda Sacra is kapható. A megrendelést legegyszerűbb levelező-lapon eszközözni. Gyűjtőknek 10 példány megrendelésénél 10°/_o, 20 példányánál 15°/_o, 30 példányánál 20°/_o províziót adok, kívánatra készpénzben, mely összeg könyvvarusi úton való megrendelésnél a könyvkereskedőnek jutna. A jó ügy érdekében szives pártfogást kérve, kiváló tisztelettel maradok Glogon (Torontalm.), 1895 július 20-án. Szekrényi Lajos rk. lelkész, a Szt-István társ. tudom. és irod. oszt. rendes tagja.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Felséges urunk** I. Ferencz József apostoli király születés napját városunk a szokott fényvel ünnepelte meg. Nemzeti zászlók lengedezése, kivilágított ablakok, a székes-egyházban fényes istenitisztelek, a tisztikar által rendezett ünnepi lakoma, ágyudörgés, mindazt a forró szeretetet hirdették, mely ott él minden magyar ember szívében apostoli királyra iránt, s mely azon hő óhajban száll ajkunkról az égbe: „Lelje népe boldogságán örömét, hir, szerencse koszoruzza szent fejét!”

— **Személyzetiek.** Káplánoknak kinevezettek: *Szomolen* Pál Tordáról Kolozsvárra, *Kovács* Károly (új misés) Tor-

dára; *László* János Cs.-Szeredából M.-Vásárhelyre; *Tallyán* Miklós Cs.-Tusnádról Cs.-Szeredába; *Oláh* Károly Cs. Szt. Mártonból Gy.-Szt.-Miklórra; *Török* Ferencz (új misés) Cs.-Szt.-Mártonba; *Sántha* Albert dr. Gy.-Sztmiklórra; *Tódor* Imre (új misés) Gy.-Szárbegyre. Tanárjelölteknek a kolozsvári egyetemre mennek: *Czibalmas* József, *Domby* Lajos, *Wassylkiewicz* Viktor.

— **Vincze István** alesperes, baróti plebános, mint részvétellel értesülünk, f. hó 22-én d. u. példás béketűrővel viselt, hosszas szenvedés után az Urban csendesen elnyugodott. Hívei bizonynyal őszinte fájdalommal állják körül lelkes papjuk koporsóját, ki lelkének egész melegével hordozta szívén exponált állásában hívei és a katolicizmus ügyét. A jó Isten adja meg lelkének a csendes nyugodalmat s az örök világosság napja fényeskedjék neki! R. i. p! — A következő gyászjelentést kaptuk: A sepsi-miklósvári esperesi kerület papsága a maga, valamint az édes anyja, volt hívei, számos rokon, jó barát és ismerős nevében is fájdalomtelt szívvel tudatja, hogy szeretett paptársa föltisztelendő **V i n c z e I s t v á n** alesperes és baróthi plebános folyó év és hó 22-én délután $\frac{2}{3}$ órakor, élete 51-ik, áldozó papságának 27-ik és baróthi plébáousságának 22-ik évében, a baldoklók szent-ségének fölvétele után, példás keresztény türelemmel viselt hosszas szenvedés következtében az Urban elhunyt. A boldogultnak hiült tetemei f. hó 24-én délután 3 órakor fognak hívei közé a baróthi r. k. temetőbe kikisérteni; lelkeért pedig az engesztelő szt. mise-áldozat ugyan e hó 26-án d. e. 10 órakor fog a plebánia templomban a Mindenbatónak bemutatni. Szeretett paptársunk! életed mint példa áll előttünk, hogy mint kell szenvedések közepette is védeni lankadatlanul, önteláldozólag Sion szt. igazat. A hosszas küzdelem kimerített, de jutalmad örök, mert az Apostollal elmondhatod: „Bonum certamen certavi, cursum consummavi, in reliquo reposita est mihi corona justitiae.” Baróthon, 1895. augusztus hó 23-án. Requiescat in pace!

— **Beszámolás.** A görgénszentimrei új templom belfelszerelésére f. évi augusztus 17-ig adakoztak: Ferenczi Miklós 1 forint. Ferenczi Ida 50 kr. Ferenczi Málvín Szászvárosról 50 kr. Vangel Anna Mohács 3 forint. Jancsó Ernő Piski 1 forint. Dr. Miksó István Szomor 1 forint. Grün Izsák Görgény 2 forint. Mélt. Szmracsányi Pál szepesi püspök 15 forint. Szecsányi Vilmos Nagy-Tapolca 2 forint. Fábian János Érsekújvár 5 forint. Mélt. Bende Imre nyitrai püspök 5 forint. Mélt. Dr. Rimely Károly beszterezbányai püspök 5 forint. Gróf Mayláth Gusztáv Komárom 5 forint. Köszvényes Remetei hívek 19 forint. 50 kr. Pap János Köszvényes Remete 1 forint 50 kr. Prifach József székesfehérvári nagyrépost 5 forint. Veisz Ferencz Zavar 1 forint. Ficzek Károly Jákóhalma 2 forint. Köszvényesi hívek 4 forint 50 kr. Gál Elek, Nagy-Ernye 1 forint. Dr. Zudar Sándor Érök 5 forint. Szinerváraljai rk. plebános 1 forint. Dr. Virter Lajos váci nagyrépost 3 forint. Nmélt. Zalka János dr. győri püspök 15 forint. Pétervársári rk. pléb. bivatalt 2 forint. Retriubere **Dne**, omnibus nobis beneficentibus propter nomen tuum, vitam aeternam! Görgény-Szent-Imre 1895. augusztus 17-én. Bálint Gergely rk. lelkész.

— **Beiratási értesítés.** A zalathnai állami kőfaragó és kőcsiszoló ipari szakiskolában az 1895—96. tanévre a beiratkozás határidejéül f. évi szeptember hó 1. tüze-tik ki. Rendes tanuló lehet az, ki valamely közép- vagy pol-

gári iskola II osztályát, vagy az elemi iskola VI. osztályát sikerrel végezte, esetleg ennek megfelelő felvételi vizsgát tesz le; 12 ik évét betöltötte; ép és erős testalkattal bír, ami hiteles orvosi bizonyítvánnyal igazolandó. Felvehető még az alsófokú tanonciskola III. osztályát jó sikerrel végzett ifjú is. Rendkívüli tanuló lehet minden önműlő iparos, segéd vagy tanonc, ki csak egyes tantárgyakat kíván hallgatni. A felvételi kérvényhez esatolandók: a) keresztlevel. b) Az atya vagy gyám beleegyezését tartalmazó kötelező nyilatkozatot arról, hogy a felvett ifjú a négy évre terjedő tanfolyamot teljesen bevégezi. c) Iskolai bizonyítvány. d) Ujra oltási bizonyítvány. Rendes tanulók tandíjat nem fizetnek, sőt taneszközökkel is elláttnak. Vidéki szegény sorsu tanulók teljes ellátásban részesülnek, ha azt az igazgatóság útján a nagym. kereskedelemügyi minisztériumnál kérelmezik. Jelentkezhetni személyesen, vagy írásban a szakiskola igazgatóságánál Zalahánán (Alsó-fehérmegye.) Kívánatra a t. szülőknek és az ügy iránt érdeklődőknek az iskola tanterve és szabályzata készséggel küldetik meg. Az igazgatóság.

— **A magy. kath. lourdesi zarándoklatának részletes uti terve.** 1. Szeptember 2-án reggel $\frac{3}{4}$ óra. kor esendes szentmise és uti-ma után, reggel 7 óra 25 perczkor indulás Budapestről. 2. Szeptember hó 3-án reggel 7 óra 25 perczkor érkezés Milánóba; itt a zarándokok sz. mik. sét hallgatnak. 3. Szeptember hó 4-én reggel 7 óra 55 perczkor Milánóból elutazván, 5-ikén ugyanevak délelőtt 11 óra 30 perczkor érkezés Marseillesbe. A 24 órai tartózkodás alatt itt a zarándokok megtekintik a templomokat: áthajóznak a 3 kilométer távolságban levő If szigetre, honnan gyönyörű kilátás nyílik Marseilles városára és a sik tengerre. 4. Szeptember 6-án Marseillesből tovább menvén, 7-én reggel megérkezés zarándok utunk célpontjához, szívünk vágyának netovábbijához *Lourdesba*. Itt az istenisztelek sorrendje a misszionárius atyákkal megállapítván, napról-napra közölni fog a zarándokokkal. A három napi ott tartózkodás alatt mindennap lesz magyar egyházi szentbeszéd, melyeket Pör Antal esztergomi apátkanonok, Ruschek Antal győrnádorvárosi esperes-plebános és Kánter Károly budapest-belvárosi s. lelkész jeles egyházi szónokok fognak mondani. Szeptember 8-án, Kisasszony napján. lesz a zarándokok közös ünnepélyes szent áldozása, és e napon déltűn Peyramale a csodatételek jelenések alkalmából volt első lourdesi plebános — sírjának megkoszorúzása a városi templomban. Esténként körmenet a csoda-barlanghoz az égő gyertyákkal. A három nap alatt a város, Bernadette szülőbáza, a diorama és panorama megtekintésére, sőt a ki akar a legszebb kirándulásokot teheti a Pyrenei hegyekbe, Saint-Pé-be, Betharam-be (hires busesjáró hely a keresztes hadjáratok idejéből) Bayonneba, Biarritzba sat. 5. Szeptember 10-ikén déltűn indulás Lourdesből vissza, útközben 24—24 órára Nizzában (megtekinése a városnak, kikötőnek, fürdőnek sat.) és Velenczében megállapodván, szeptember hó 15-ikén reggel érkezik a zarándoklat Budapestre. Erkezés után egy órával a budapest egyetemi templomban ünnepélyes hálaadó istentisztelet, mely után a zarándokok az Urban haza boesáttatnak. Szolgáljon a zarándoklat, mely édes hazánkban az első nagy zarándoklat Lourdesba e csodatételek és világhírű kegyhelyre, — a boldogságos Szűz nagyobb dicsőségre, és mindnyájunk-

nak lelkünk tisztoságára. Budapest, 1895. augusztus 18-án. Dr. Puri Iván, a budapesti központi papnevelde tanulmányi felügyelője, az országos magyar lourdesi zarándoklat rendezője. (Lakik: Budapest, IV. kerület, Központi papnevelde.)

— **Protestáns szélhámoság a vallással.** Még ez a név is igen megtisztelő ezim arra a minden vallási meggyőződés hiányát fitogtató eljárásra, melylyel kálvinista és luteranus jeles atyánkfiai Mistolczon tartott „püspöki“ értekezletükben hozott határozatukkal hivalkodnak. Kimondta ugyanis e krisztusi szellemben működő jeles gyülekezet, hogy a polgári bázassággal beállandó protestáns lélekszám előre látható megfogyatkozásán következő alapos kurával segítsenek a pásztorok: 1) igyekezzenek — ha többet nem lehet elérni — hogy a szülők az 1868 LIII. t. cz. rendelettel okvetlenül tartásuk meg; de a hol többet lehet, ott többet tegyenek, vagyis keresztesüljenek el bátran, mint eddig tették, a nélkül, hogy ezért egy hajuk szála is megörbült volna. Szé náluk felvilágosultság!) 2) Szem előtt tartva azon géket: *Mi köze van a hívőnek a hitelennel s Krisztusnak Belidáll?* bátran adják össze — ha oda fordulnak — a kereszteni és nem kereszteni házasségeket; 3) Szent Pál ezen szavaira támaszkodva: *Mert a ki meghalt, megigazult a büntől* (Róm.6. 7.) ha a nem protestáns halottól az ő saját lelkésze (bizonyosan csak a *katholikusra* sandit) megtagadja az eltemetést, ők mint az egytetemes nagy egyház papjai (?) végezzék a megdicsőítési ceremóniáját. Ezek után csak az van hátra, hogy kidoboltassák, hogy ha bármely vallásfelekezetbeli (t. i. csak katolikus) embert az ő illetékes papja nem oldoz fel a gyónó székben s nem eszt az Úr asztalához, bátran forduljon ő hozzájuk, mert ők mindenből feloldozzák s még azután jól is tartják! Prosit!

— **Sajtóhibák.** Mult számunknak *alapítványt nyertek* című értesítésében következő sajtóhibák maradtak benne: Angerman Emil e. h. Angerman; Steinhiebel Gy. e. h. Steinhiebel Gy. Povác Tile-mela e. h. P. Filomela.

— **Pályázat:** Az illyefalvi rk. kántortanítói állásra újból pályázat hirdettetik: Jövedelem 300 frt. tisztességes lakás 2 szobával, alatta pincze, fent mellette kamara, külső konyha, gazdasági épületek, 63 □ öl veteményes kert. Teendői: az összes tanköteles mindkét nemű gyermekek önálló vezetése a kántori és sekrestyési teendők végzése. A pályázatra felhivatnak a képezde végzett ifjak is. A szükséges okmányokkal felszerelt folyamodvány Löshart Ferencz erdélyi püspök úr ő Nagyméltóságához ezimeze szeptember 15-éig alulirothoz küldendő. Illyefalva, 1895. augusztus 20. Háromszék vme-gye, posta helyt. Hofmán Mihály sk. róm. kath. lelkész.

— **Pályázati értesítés.** A zetalaki állami segélylyel rendszeresített tanítói állomás évi díja 300 frtról 400 frtra emeltetvén fel, arra a pályázati határidő folyó évi szeptember 10-ig meghosszabítatik. Sebestyén Mózes, lelkész.

Szerkesztői üzenet.

P. L. M. Szarvas. Ilyen privát jellegű közöneteket nem közölhetünk a társulat lapjában.

F. M. Jövő számba jöhet csak.

Sz. Gy. Már kaptunk más közöl.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Pál Antal.

Szerkesztőtársak: Bálinth György, Péter János dr., Vass Albert, Zlamál Agoston.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.